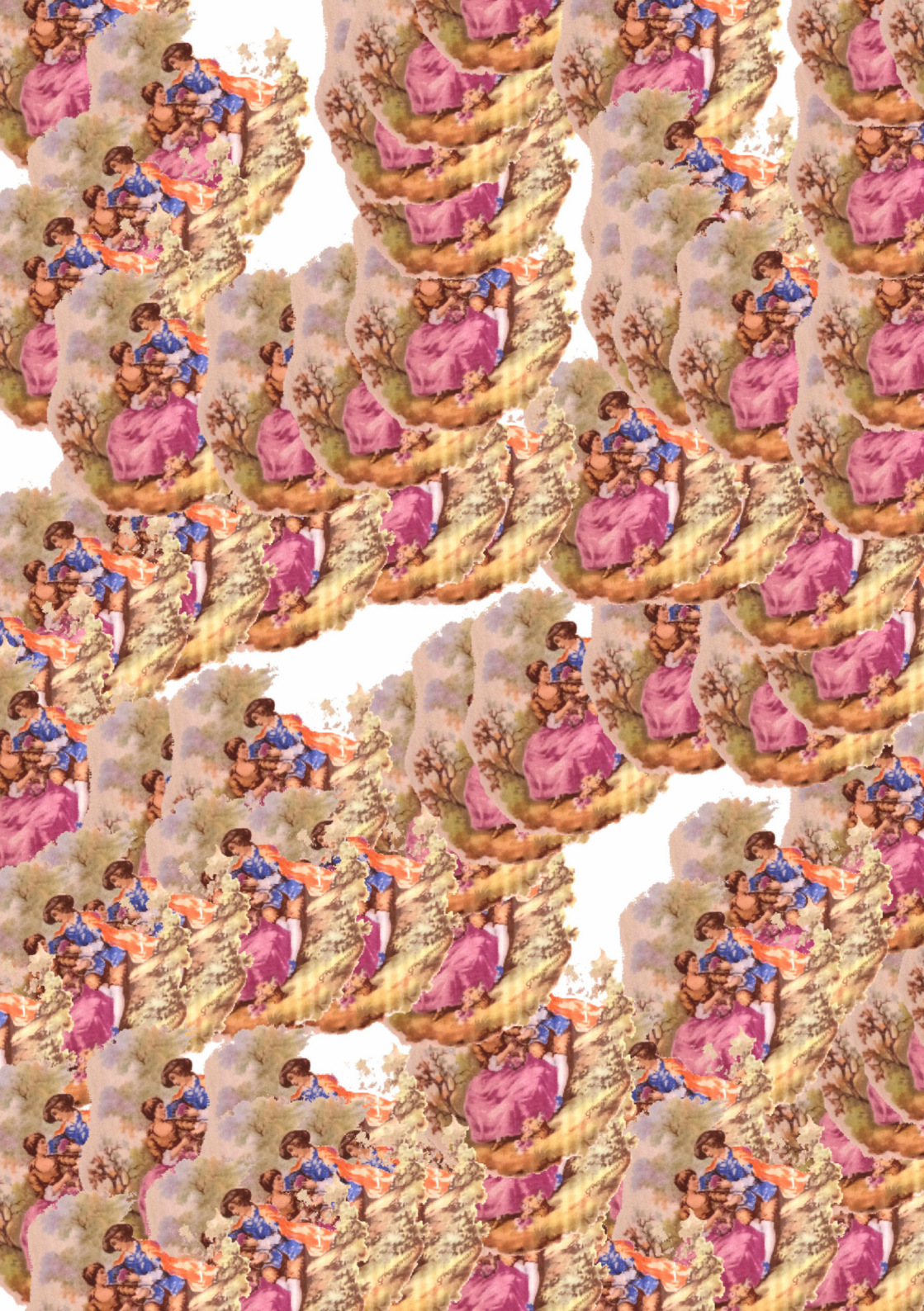

"In allowing ourselves to be drawn by our loves, our intensive and extensives curiosities, attentive to what and whom we are driven to explore."

Natalie Loveless, 2019, p.27.

NEO-ROKOKOKOKOKOKO...

Guideboken

Anne-Marie Dehon

0. Följ med guiden!

På följande sidor bjuder jag in er att slå följe med mig på mina resor: från Sverige till Österrike och muséer i Frankrike, men också till den lilla belgiska byn Frameries.

Följ med i sökandet efter svar på de många frågor som uppstod i samband med upptäckten av ett mycket speciellt porslinsföremål.

Följ med in i keramikstudion. Resan sker inte bara geografiskt utan också genom det keramiska materialet – från porslin till färger och glasyr – och dessutom genom föremålets historia.

Varje avsnitt i guideboken är kopplat till en keramikserie i utställningen. Ni är välkomna att läsa alltifrån enstaka delar till hela häftet.

Följ med mig!

1. Krukan

En dag när jag är på väg till min keramikstudio passerar jag en secondhandbutik. Min uppmärksamhet fångas av ett föremål i skyltfönstret, och jag blir tvungen att stanna till. Det är en kruka, tillverkad i vitt porslin och täckt av genomskinlig glasyr. Något med den, något med formgivningen och mönstret, fascinerar mig. Jag går in i affären för att ta en närmare titt. Lyfter ner krukans från hyllan, låter fingrarna glida över den blanka ytan, granskar den närmare.

Krukan är dekorerad med två motiv: ett på varje sida, båda föreställande samma par: en man och en kvinna. Deras kläder för tankarna till adeln från tiden före den franska revolutionen, och färgpaletten ger intrycket av en europeisk design. På ena sidan av krukans sitter mannen ovanför kvinnan och ser ut att prata med henne. Kvinnan är klädd i rosa klänning och verkar lyssna uppmärksam till mannens ord. I bakgrunden syns naturmotiv i en rosa, lila, blå och grön färgskala. Till höger om kvinnan växer ett litet träd med röda löv, vilket vittnar om att sensommaren eller rentav hösten är på väg. På krukans andra sida syns samma par, men här virvlar de runt i dans.

Krukan gör mig helt betagen, jag kan inte låta bli att köpa den. I flera månader blir den stående på en hylla i min studio, utan att jag riktigt vet vad jag ska använda den till. Men så blir det äntligen dags för den här utställningen.

2. Undersök föremålet

Krukans färger för tankarna till de enhörningar som är så populära i leksaksaffärerna just nu. Men vilka är dessa färger? Vad betyder de? Var kommer de ifrån?

På krukans undersida hittar jag en stämpel från Geflér Porslin, och bestämmer mig för att kontakta det museum som numera äger Geflér's samling. De berättar att motivet är från 1945 och att det är målat med en koppargravyr som sannolikt inhandlats i Tyskland. När jag frågar museets Intendent, varför har de beställt just det här motivet, svarar de: "Kärleksmotiv säljer alltid."^[1]

1. Direkt mejlkorrespondens med Länsmuseum Gävleborgs Intendent, 14 september 2023.

Konststilen kallas "rokoko," vilket också är namnet på den första porslindesignsperioden i Europa under mitten av 1700-talet. Rokoko uppstod i tyska Meissen samt franska Sèvres och spreds därefter via Wien till hela Europa. Stilen kallades under denna tid för "Style Rocaille", och var framför allt populär hos adel och kungligheter som såg till att den fick bredare spridning. Benämningen "rokoko" myntades senare av den franske målaren Jacques-Louis David (1748 – 1825), som ett sätt att driva med designen då han fann den alltför kvinnlig och överdrivet

2.Cooper-Hewitt
national designmuseum, Rococo:
utsmyskad[2].

The Continuing
Curve, 1730-
2008, (New York:
Smithsonian
Cooper-Hewitt
national design
museum, 2008).
Men krukan som jag är intresserad av är ju inte från 1700-
talet, den är från 1900-talet. Varför kallas då även den för
"rokoko?" Jo, det beror på att stilen åter varit på modet i
olika omgångar sedan 1700-talets första rokokoperiod:
först runt 1830, därefter i början av 1900-talet och sedan
efter andra världskrigets slut. Det är från denna sista neo-
rokokoperiod som vårt föremål kommer.

3. Ombordstigning mot ön Cythère

Motivet på krukan påminner om de illustrationer jag sett på flera andra föremål. Dessa har haft fabriksstämplar från Limoges (Frankrike), Meissen (Tyskland), eller varit utan stämpel. För att få reda på mer vänder jag mig till Adrien Dubouché-museet som äger Limoges samling och frågar om de vet något om motivet. De svarar: "Motivet är inspirerat av François Bouchers målningar. Han var en fransk konstnär som levde mellan 1703–1770 och bland annat gjorde arbeten för porslinsfabriker."

När jag tittar på Bouchers målningar hittar jag samma slags färgskala som på min kruka – rosa, lila, gul och grön. Skillnaden är att Bouchers färger är en aning starkare, som om de bleknat med tiden. Även karaktärerna är målade på ett likartat sätt som på krukan, men på Bouchers målningar ser de ut att besitta en starkare passion, som att de ägnade sig åt en potentiellt farlig kärlekslek.

Trädet med det röda lövet påminner om en tavla av Antoine Watteau (Frankrike, 1684–1721): L'embarquement pour l'île de Cythère (Ombordstigning mot ön Cythère). På målningen vandrar en grupp glada unga människor till en båt med destination Cythère, den mytologiska kärleksön.

Figur 1 A. Watteau, L'embarquement pour Cythère, Musée du Louvre, Paris, 1711, Bild: Wikipedia

Men tavlan ger, de glada ungdomarna till trots, känslan av att faror lurar runt hörnet. "Vad är detta för en mörk och sorglig ö?" skriver den franske poeten Charles Baudelaire (1821–1867) i dikten *Un voyage à Cythère* (En resa mot Cythère).

I den vänstra delen av Watteaus konstverk sitter ett par som ser ut att gömma sig bland träden. De har likadana kläder som på vår krukas mönster och de sitter i exakt samma position. Jag kan inte låta bli att misstänka att det till och med är samma par. De är inbegripna i sitt samtal, till synes uppslukade av varandra, och de tycks vilja stanna i skogen vid kupidonstatyn en liten stund till innan de följer efter de andra. Kanske är paret på vår kruka inte alls inspirerade av Boucher, som jag först trodde, utan av Watteau?

Tillbaka i studion bland mina färger försöker jag hitta de nyanser jag sett på neo-rokokomönstret. Jag provar att måla med färgkroppar och glasyr. De två cirkelarna är resultatet av denna blandning som består av underglasyr och guldlyster.

4. Noelly, Sissi och skopan

Rokokomotivet illustrerar kärleken på ett speciellt sätt: mannen sitter ovanför kvinnan, hon lyssnar, han pratar. De är unga, de är från adeln, men på kvinnans högra sida finns ett litet träd med röda löv: det är slutet av sommaren. Jag frågar mig själv: varför ville man, på 1940-talet, ha den sortens bild av kärlek hemma hos sig?

När jag börjar fråga runt för att få svar berättar min pappa att hans moster hade ett glasskåp i sin salong med en samling porslinsföremål med exakt det här motivet.

Pappas moster hette Noelly och kom från Frameries, en liten stad i södra Belgien. Efter att hennes mamma gått bort levde hon ensam och jobbade som familjestödjare och personlig assistent.

Flera månader efter samtalet med pappa åkte jag till Österrike. En dag när jag strosade runt i Salzburg fick jag syn på minst tjugo stycken porslinsföremål med exakt samma motiv i en secondhandaffär. Jag började fundera: Varför är det här motivet så populärt i just Österrike? När jag forskar vidare upptäcker jag att vurmen för rokokostil efter andra världskriget sannolikt handlade om nostalgi över det förlorade imperiet Österrike-Ungern. Under den perioden skapades flera filmer och TV-serier med liknande nostalgiska teman, exempelvis "Sissi" (Ernst Marischka, 1955) som handlar om kejsaren av Österrike i mitten av 1800-talet, och "The Sound of Music" (Robert Wise, 1965).

I dramaserien Sissi hittar jag tydliga paralleller till motivet på min kruka, exempelvis föreställningen om naturen som kärlekens källa. Paret på krukans ser ut att vara lyckliga och nöjda med de traditionella borgerliga könsrollerna, något som förstärks av färgskalan. Kanske köpte moster Noelly föremålen i samma veva som hon tittade på Sissi på sin nya TV?

Jag kan dock inte göra mig kvitt känslan av att det är något med motivet som gör mig obehaglig till mods. När jag forskar vidare kommer jag över ett kapitel av Bernadette Wegenstein [3] Temat är Heimat, en filmserie i samma anda som Sissi och The Sound of Music.

3. Bernadette Wegenstein, Film Worlds in Salt Lake, Country, (Prestel, 2024), 74-81. Wegensteins resonemang om eskapism – verklighetsflykt – får mig att känna att jag är svaret på spåren. Efter andra världskriget fanns en längtan hos den krigströtta europeiska befolkningen att få njuta av livet som de gjort innan kriget. Kejsarparet blir då sinnebilden av den lyckliga, borgerliga familjen – samma slags traditionella kärlekspar som är avbildat på vår kruka från neo-rokokoperioden i mitten av 1940-talet.

Men verklighetsflykt, är det något att sträva efter?

Det var den frågan som upptog mina tankar under tiden som jag skapade min porslinsskopa. Varifrån kommer vår längtan att fly mot en än så länge oviss framtid? Jag bestämde mig för att kalla mitt verk för "En attendant que la mer monte ..." (I väntan på att havet ska stiga ...) Skopan som form tilltalade mig, inte minst eftersom skopor används för att ösa båtar – något vi kan tvingas vänja oss vid i framtiden på grund av den ökade risken för

Figur 2 E. Marischka, Sissi Impetratrice, 26"11'", 1955

-Stackars Sissi, jag är rädd för att hon inte är lycklig där hon bor.

-Man får hoppas att det är tvärtom.

-Vilken lycka att hon älskar Franz och att han älskar henne.

-O ja! Franz är underbar!

Figur 3 E. Marischka, Sissi, 49"38"', 1955.

översvämningar som följer av klimatförändringarna. Men jag ville också kontrastera det dystopiska temat genom att dekorera skopan med romantiska rokokomotiv, som en uppmaning att våga drömma om en ljusare framtid.

För kanske är det så, att vi människor behöver drömma oss bort då och då, till en värld målad i grönt, lila, rosa och blått? För att stå ut med en osäker framtid och samla kraft för att skapa något bättre? Detta är frågor jag ställer mig medan jag njuter av att försjunka i filmer som Sissi med Romy Schneider. Tankarna stillnar och lägger sig till ro.

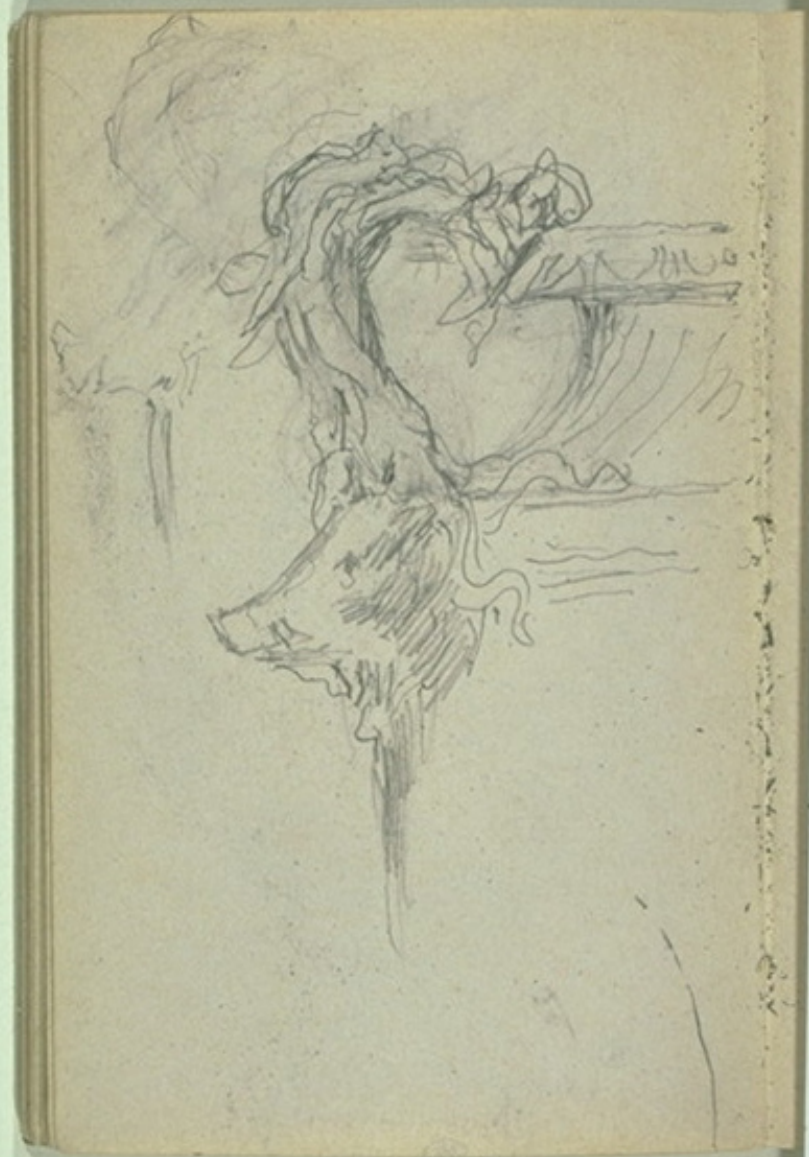
5. Handtaget: havet stiger

Jag betraktar naturen i motivet på krukans. Men den finns inte där i sin egen rätt, naturen fungerar endast som kärlekens kuliss. I filmen Sissi vandrar Elisabeth, den blivande kejsarinnan av Österrike, genom skogen och säger "Om du lider, om livet behandlar dig illa, ta då din tillflykt i hjärtat av skogen – den kommer aldrig att göra dig besviken."

Är naturen verkligen kärlekens källa? Är det rentav förmåtet att tänka så idag, med alla de klimatförändringar och naturkatastrofer som vi står inför? Varför idealiserar vi naturen samtidigt som vi fortsätter att massproducera plast och förorena vår miljö?

På neo-rokokokeramik ser man ofta sirligt utmejslade handtag. Dessa är inspirerade av 1800-talets neo-rokokoperiod, då man la betydligt mer tid och kraft på att formge handtagen jämfört med de industriproducerade föremål som kom senare. 1800-talskrukornas handtag var högkvalitativa konsthantverk, och hade ofta formen av exempelvis vågor eller grenar. Jag hittar en skiss av ett handtag från den här perioden, där man riktigt känner hur naturens vilda urkraft slingrar uppför krukans. Även i handtagens utformning kan man se hur intensiteten mattas av under de senare rokokoperioderna – i dess färger och former gömmer sig inte samma starka känslor som i de tidiga verken.

Formgivningen inspirerar mig, jag börjar själv skapa former för olika handtag. Jag låter materialet mjukna i händerna, leker med det, provar att ge handtaget formen av en våg. Havet stiger, än en gång.

Figur 4 H. Chapu, handtagskiss, Musée d'Orsay, Paris, 1820.

6. Femtio nyanser av rosa

Kvinnan som är avbildad på krukan bär en rosa klänning. Idag är rosa en kvinnligt kodad färg som förknippas med feminina eller tjejiga saker. När jag fick barn för åtta år sedan var min stenhårda feministiska hållning: "inget rosa!" På senare år ser jag det hela annorlunda och formulerar istället frågan som: "rosa – varför inte?" I och med den rosa färgens associationen till kvinnor och femininitet har den ju också blivit en symbol för den feministiska kampen.

I mitt skapande bestämmer jag mig för att hitta min personliga relation till den rosa färgen. Vilken sorts rosa graviterar jag mot? Vilken nyans slår an något i mig?

Jag börjar experimentera med glasyrfärgerna, och börjar med färgkroppar. Olika färgkroppar ger olika nyanser – hela spektrumet av rosa! Men vilken är min favorit?

Jag letar efter en glasyr som känns kraftfull, flerdimensionell. Testar fram och tillbaka, experimenterar med olika rinnande glasyrer och oxider.

Extra spännande blir det att blanda tennoxid och kromoxid. Kromoxid har nämligen egenskapen att låga koncentrationer ger rosa färg, medan högre koncentrationer ger grön färg.

Till sist står jag med en hel palett av rosa nyanser med olika egenskaper och textur. Jag väljer några som jag tycker extra mycket om och färgar större och större ytor: rosa överallt!

7. Slutsats: en pokal till samtiden

Pokalen är numera synonymt med tävlingar och prispallar, men visste ni att inspirationen till den karaktäristiska pokalformen kommer från rokokovaser? Dessa vaser sitter på en fot, har två handtag och är, i ärlighetens namn, mer dekorativa än användbara. Jag låter pokalerna knyta ihop säcken för den här utställningen: för mig är de symboler för både förhoppningar och besvikelser.

Neo-rokokoperioden efter andra världskriget är huvudtemat för den här utställningen. Att rokoko var på

modet just då beror sannolikt på att den tidens människor såg stilen som ett sätt att idealisera det förflutna och samtidigt projicera sina förhoppningar på framtiden. Men det finns också ett element av oro i många rokokomotiv, som vittnar om att drömmen om en ljus framtid blandades med en ängslan inför vad som komma skulle. I vår kruka gestaltas detta genom det röda lövet – en symbol för den mörka annalkande årstiden.

Även tiden vi lever i just nu kan ses som en neo-rokokoperiod – de karaktäristiska färgerna har fått en pånyttfödelse och man ser dem överallt. Kanske vittnar detta om vår oroliga värld, där idealiseringen av det förflutna blir ett sätt att hantera rädslan för vad framtiden bär med sig.

Men för mig står rokokostilen – och inte minst de pokalformer som har sitt ursprung i denna period – inte bara för mörker och oro, utan också för hopp, romantik och kärlek. I slutändan är det genom fantasi och kreativitet som vi själva har möjlighet att ta saken i egna händer – både vad gäller konstverken och vår framtid!

Referenser:

Antoine Watteau, L'embarquement pour l'île de Cythère (Ombordstigning mot ön Cythère), 1711.

Bernadette Wegenstein, Film Worlds in Salt, Lake, Country, (Prestel, 2024), 74.-81.

Charles Baudelaire, Un voyage à Cythère (En resa mot Cythère), (1821-1867).

Cooper-Hewitt national design museum, Rococo: The Continuing Curve, 1730-2008, (New York: Smithsonian Cooper-Hewitt national design museum, 2008).

Ernst Marischka, Sissi, 1955.

Natalie Loveless, How to make art at the end of the world, (Duke University Press, 2019),

Robert Wise, The Sound of Music, 1965.

Om mitt konstnärskap

Jag är föddes i Belgien 1988. Efter en examen i statsvetenskap studerade jag keramik hos F. Urrejola (Lodève, FR) samt måleri vid Royal Academy of Fine Art (Bryssel, Belgien). Jag arbetade som konstnär i Bryssel mellan 2012–2020 och flyttade därefter till Sverige. Jag har nyligen tagit examen i keramisk konst vid HDK-Valand (Göteborg, Sverige) och Research Lab på Konstfack (Stockholm, Sverige).

@amdehon

www.annemaridehon.art

Anne-Marie Dehon

NEO-
ROKOKOKOKOKOKOKOKOKOK
OKOKOKOKOKOKOKOKOKOKO
KOKOKO

Utställning Kaolin galleri

01/02/2025-16/02/2025

Tack till:

Karin Hallberg, Amelie Persson,
Maria Wermelin, Louis Larue,
Lucie & Cléo.

Guideboken

Grafik: Anne-Marie Dehon

Bilder: Anne-Marie Dehon

En projekt som fick hjälp av:

Estrid Ericsons Stiftelse

Helge Ax:son Johnsons Stiftelse

